Holistické teorie vzniku nemoci

Kyasová Miroslava

Představy o vzniku onemocnění

- nemoc = posedlost ďáblem
- nemoc = trest za hřích
- teorie bakterií
- biomedicínský model

Modely nemoci

- klinický/biomedicínský
- ekologický
- hraní rolí
- adaptační
- eudemonistický

Holismus

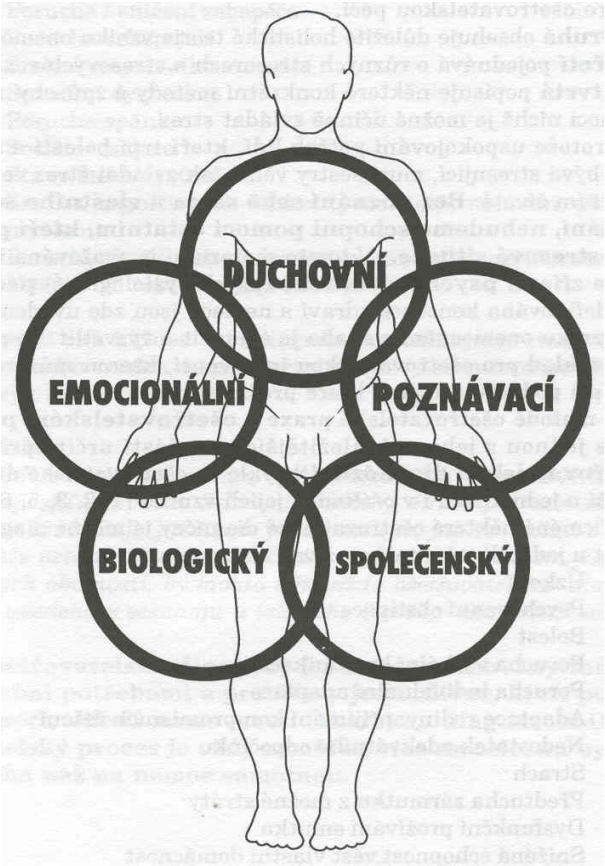

Holistické teorie vzniku nemoci

- Homeostatické teorie
- Psychosociální teorie
- Biobehaviorální teorie

I. Homeostatické teorie

- Claude Bernard
- zdraví závisí na schopnosti lidského organismu udržet si rovnováhu vnitřního prostředí navzdory měnícím se požadavkům vnějšího prostředí
- nemoc je výsledkem poruchy vnitřního prostředí těla, vzniká z poruchy schopnosti organismu komunikovat s vnějším prostředím

I. Homeostatické teorie

- Walter Cannon
- zdůraznil zpětnovazební mechanismy, kterými je organismus schopen regulovat vnitřní prostředí
- poznal, že tělem koordinované, samoregulační fyziologické procesy jsou nutné pro zachování stabilního stavu
- zkoumal poplachovou tělesnou reakci „boj – únik“

I. Homeostatické teorie

- Hans Selye
- moderní teorie stresu – nespecifická reakce těla na jakýkoliv požadavek
- sledoval vnitřní reakce na stres, který je měřitelný v termínech fyziologických reakcí
- základní osu představuje endokrinní adreno-kortiko-hypofyzární systém
- jedinec má omezené kapacity energie pro adaptaci

I. Homeostatické teorie

- Hans Selye
- všeobecný adaptační syndrom
  - alarmující reakce
  - stav rezistence (odolnosti)
  - stav vyčerpání
- místní adaptační syndrom

I. Homeostatické teorie

- John Mason

- stresová reakce je závislá na psychologických faktorech (nespecifická)

II. Psychosociální teorie

- Harold Wolff
- sledoval, jak neefektivní adaptace může vést ke zhroucení homeostázy a následkem toho k onemocnění
- nemoc je často důsledkem neadekvátních adaptačních pokusů o obnovení homeostázy – obvykle reakce stejným orgánem

II. Psychosociální teorie

- Stewart Wolf
- nemoc jako způsob života
- role mozku v regulaci procesů těla a v příčině vzniku onemocnění
- mozek je významným nástrojem pro interpretaci vnějšího prostředí užíváním symbolů

II. Psychosociální teorie

- Schwartz

- mozek je mediátorem mezi zevním a vnitřním prostředím

Mozek/tělo

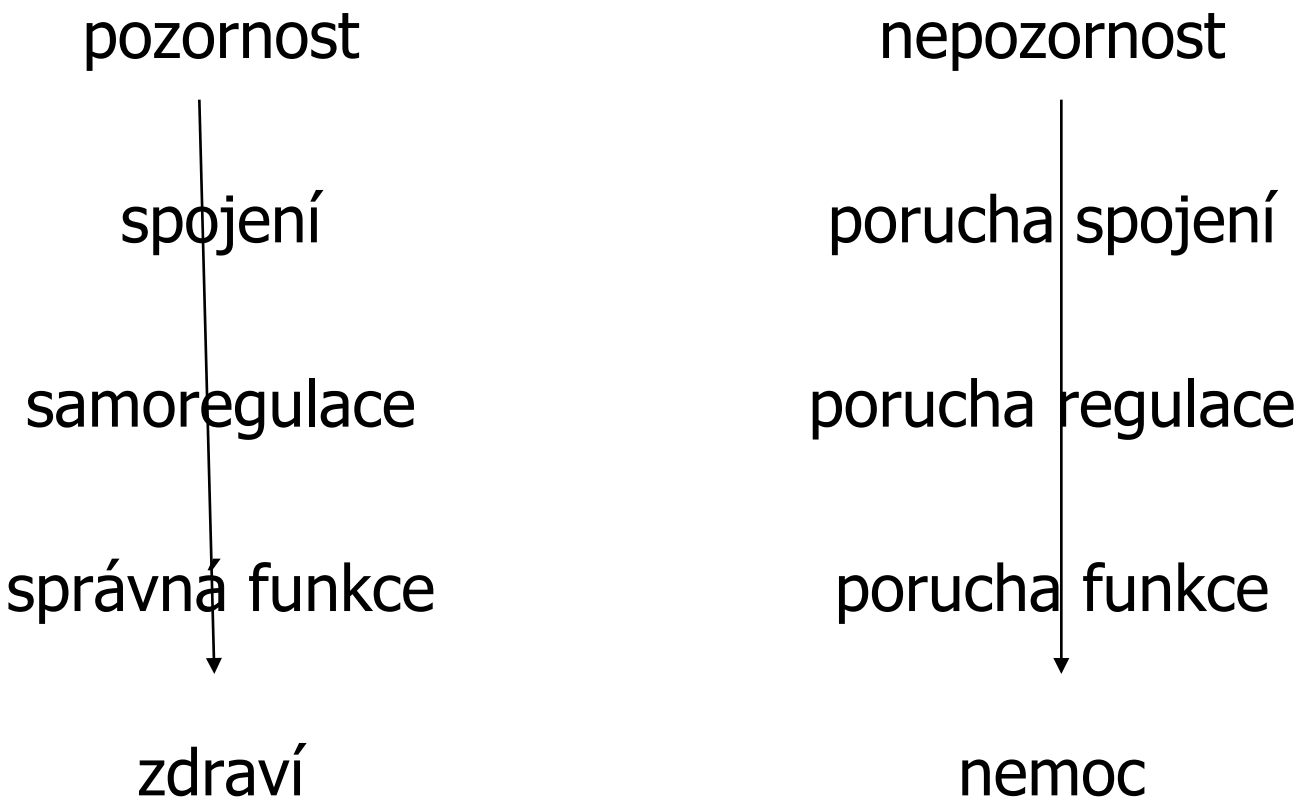
pozornost
spojení
samoregulace
správná funkce
zdraví
nepozornost
porucha spojení
porucha regulace
porucha funkce
nemoc

II. Psychosociální teorie

- Thomas Holmes a spol.
- teorie o životních změnách a následném vzniku nemoci
  - *seznam nedávných zážitků*
  - *pořadí hlavních životních změn*
  - *jednotky životních změn*

II. Psychosociální teorie

- Thomas Holmes a spol.
- 1 – 149 žádné významné životní změny
- 150 – 199 mírné životní změny (33 %)
- 200 – 299 střední životní změny (50 %)
- 300 – více velké životní změny (80 %)

II. Psychosociální teorie

- Richard Lazaurus

- teorie drobných denních potíží jako příčiny onemocnění

II. Psychosociální teorie

(Richard Lazaurus)

- Drobné denní potíže:

  - problémy s váhou
  - zdraví členů rodiny
  - vzestup cen běžného zboží
  - tělesný vzhled …….

II. Psychosociální teorie

(Richard Lazaurus)

- Drobné denní příjemnosti:

  - dobrý vztah s přítelem
  - cítit se zdráv
  - dostatek spánku
  - návštěva někoho, zatelefonování, napsání někomu

III. Biobehaviorální teorie

- Friedman a Rosenman

- snaží se specifikovat určitý způsob chování a jeho vztah k onemocnění
- jedinci typu A x jedinci typu B

Studijní literatura

- MASTILIAKOVÁ, D.

  Holistické přístupy v péči o zdraví. Brno: IDV PZ, 1999.